

הלכות הדף היומי

מסכת נוזר

תוכן

- א. לנפל שלא נתקשרו אבריו בגידין ... לרוב בניינו ולרוב מניינו שאין בהן רובע עצמות ... ואיזהו נצל בשר המת שקרש ומוהל שהרתיח ... בסתם אי קרש מוהל הוא לא קרש דלמא כיחו וניעו הוא.....1
- ב. יש נצל לבהמה או אין נצל לבהמה ... טומאה חמורה עד לכלב.....3
- ג. המחווה באור טמא בחמה טהור ... כיון דאסרה הוה ליה עפר.....3
- א. כל הנצוק טהור חוץ מדבש הזיפים והצפיחית ... אין נצוק לאוכלין ... לית בהו רירי 4
- ב. חלב המת שהוא שלם והתיכו טמא היה מפורד והתיכו טהור.....5
- ג. ועל מלא תרווד רקב ... מלא חפניו.....5

דף נ.

א. לנפל שלא נתקשרו אבריו בגידין ... לרוב בניינו ולרוב מניינו שאין בהן רובע עצמות ... ואיזהו נצל בשר המת שקרש ומוהל שהרתיח ... בסתם אי קרש מוהל הוא לא קרש דלמא כיחו וניעו הוא

כבר התבאר בדף מט: שעל שתיים עשרה טומאות הנזיר מגלח עליהן, ומהם הנפל¹ אחר שיצא לאויר העולם², ומגלח על נפל אפילו אם לא נתקשרו אבריו בגידין³, אם הוא בן ארבעים יום⁴, שמטמא במגע ובמשא ובאהל כאדם גדול שמת⁵, שנאמר (במדבר יט פסוק יא) הניגע פמת לקל נפש אדם.

¹ רמב"ם הלכות נזירות פרק ז הלכה ב

² דאילו כשהוא בנותף האשה אינו מטמא דמגע בית הסתרים הוא וכן פסק פ"ב דשאר אבות הטומאות הלי' ב' ומדתנן בפרק בתרא דאהלות מדורות הנזיר טמאים כמה ישהא בתוכו ויהא צריך בדיקה ארבעים יום וכו' משמע דבתוך ארבעים יום לא חשיב נפל וכמ"ש בנדה דמ"א בעלמא הוא. מעשה רקח הלכות טומאת מת פרק ב הלכה א

³ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ב הלכה א

⁴ אבל בפתות אינו מטמא. משנה למלך שם

⁵ ע"י ירושלמי דנזיר פ' כהן גדול דקאמר ר' יוחנן דהוי ס"ד דטומאת נפל מדבריהן וממה דנזיר מגלח על טומאת נפל מוכח דהוא מדאורייתא כיון דאמו טמאה לידה ומשמע מזה דנפל שאין אמו טמאה לידה כגון שנברא בירך אחת אינו מטמא באהל וגם בעצם כשעורה צ"ע אי מטמא מדין תורה. ישועות מלכו.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת נזיר

ועל כזית⁶ מבשר המת⁷ בין לח בין יבש כחרש⁸, מטמא כמת שלם, אפילו אם אינו אבר שלם.

ועל עצמות אפילו שאין עליהם בשר⁹, אם נכרת בהן צורת עצמות, שהרי אלו מטמאין במגע ובמשא ובאהל כמת שלם שאני קורא בהם עצם אדם, ובלבד שהן רוב מנין העצמות, ואף על פי שאין בהן רובע הקב. רוב מניינו כיצד רוב מניין עצמות כגון שהיו קב"ה עצם הרי אלו כמת שלם, היו קב"ד הרי הן כשאר העצמות.

ועל עצמות אפילו שאין עליהם בשר, שהן רוב בנינו של מת, ואף על פי שאין בהן רובע הקב. וכל בניינו של אדם הוא שתי השוקים והירכיים והצלעות והשדרה, ורוב בניינו של מת הרי הוא כמת שלם כיצד כגון שתי שוקיו וירך אחת אם חסר רוב בניינו כל שהוא הרי הן כשאר העצמות.

ועל חצי קב עצמות י"א¹⁰ שאינו מטמא אלא אם באו מרוב בנין או מנין, כלומר שהעצמות שבורים, וימצא בחצי הקב מעט מכל עצם ועצם מרוב בנין או מנין, וי"א¹¹ שבשיעור חצי קב מטמא בכל גווני

ועל הנצל כשיעור כזית¹², שהוא בשר המת שנמוח ונעשה לחה סרוחה. ואם אין ידוע בבירור שהוא בשר המת שנמוח¹³, דוקא כשתקרוש אותה הליחה הנמצאת מן המת, שאם קרשה בידוע שהוא מבשרו, ואם לא קרשה אינה מטמאה שמא כיחו וניעו הוא¹⁴.

⁶ אף על פי שהשיעורין כולם הלכה למשה מסיני הן אמרו חכמים תחלת ברייתו של אדם כזית ולפיכך שיעור טומאת בשרו כזית. רמב"ם טומאת המת שם ב

⁷ שם ושם א

⁸ וצריך לחלק בין טומאת מת לטומאת אוכלין שכתב הרמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ב הלכה יח כל אוכל שנטמא ואחר שנטמא נפסל ונסרחה, אם נפסל מלאכול הכלב או שיבש כחרש ה"ז טהור. וכן משמע בנובי"ק יו"ד כו

⁹ רמב"ם שם ושם ח

¹⁰ דעת התוס' וכ"כ הגר"א באליהו רבא פ"ב דאהלות

¹¹ דעת הרמב"ם.

¹² שם ושם א

¹³ משנה למלך שם א

¹⁴ דבגמרא אמרי' לא קרש דילמא כיחו וניעו הוא משמע דאף אם לא קרש עדיין אפשר שהוא מבשרו אלא דאם קרש אז הוא ודאי שהוא מבשרו, ומתני' דנזיר מוקמינן לה בקרש דאי לא אינו מגלח מספק וכן היא גירסת רש"י אך מדברי התוספות נראה דאם לא קרש פשיטא דכיחו וניעו הוא ורבינו כתב לא קרשה אינה מטמאה שמא כיחו וניעו הוא ע"כ וקשה דהו"ל למימר הרי זה ספק ויהיה דינו ככל ספק טומאה ואולי ס"ל דנצל אינו מטמא כי אם בודאי ואין בו טומאת ספק והדבר צריך תלמוד. משנה למלך שם

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

וכן מוהל¹⁵ היוצא מן המת והרתיהו באור והעלה רתיחות ודאי מוהל זה מהמת הוא, וזהו נצל, לא הרתיה כיהו וניעו הוא.

ב. יש נצל לבהמה או אין נצל לבהמה ... טומאה חמורה עד לנלב

בשר נבילה¹⁶ שנפסד, והבאיש ונפסל מלאכול הכלב טהור, וכן נבלת העוף¹⁷ הטהור שנפסדה מלאכול הכלב טהורה. וכן בשר השריץ שנפסד והבאיש¹⁸, ונפסל מלאכול הכלב טהור.

לפיכך נצל הנבילה¹⁹ כלומר בשר הנבילה שנימוח²⁰ שנעשה לכה סרוחה, ספק אם מטמא בכזית אם לא. אולם האוכל נצל²¹ של נבלת העוף הטהור ה"ז טהור²².

ג. המחזהו באור טמא בחמה טהור ... כיון דאסרח הוה ליה עפר

האוכל מנבלת העוף²³ הטהור נטמא על ידי אכילתו אך אם אכל מן העצמות הרבין או מן הגידין ומן השלל של ביצים ומן הדם ומבשר מן החי ממנו טהור, אבל האוכל מן האשכול של ביצים ומן הקורקבן ומן בני המעיים, או

¹⁵ תוס' והרמב"ם יש לתמוה שלא הזכיר זאת. וראיתי לרש"י שם שכתב ומוהל שהרתיה שיצא מבשר המת כעין מים והרתיה ליקרש ע"י רתיחות שהרתיה. ונראה דס"ל דרתיה זו אינה ע"י האור וכסברת התוס' אלא ממילא כשרוצה ליקרש מרתיה קצת כדי ליקרש ולפ"ז כולה חדא מילתא היא דהכל תלוי בקרוש אלא דגבי מוהל נקט שהרתיה שהוא ההתחלה של הקרשה ואפשר דבשר המת שנימוח ולא נעשה מוהל נקרש בלא רתיחה. אך אם הגיע לשיעור שנעשה מוהל או קודם הקרשה מרתיה כדי ליקרש ולפ"ז בכולהו אין הדבר תלוי אלא בקרישה וזהו שבגמרא לא צדדו כי אם בקרוש. משנה למלך שם.

¹⁶ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק א הלכה יג

¹⁷ רמב"ם שם פרק ג הלכה יא

¹⁸ רמב"ם שם פרק ד הלכה יב

¹⁹ רמב"ם שם פרק א הלכה יג

²⁰ ונראה דס"ל לרבינו דנצל לא הוי אלא היכא דנימוח מעצמו שנרקב ונעשה כעין ליחה, אך היכא דנימוח ע"י חמה אין זה קרוי נצל והרי הוא כבשר, ומש"ה איצטריך לטעמא דכיון דאסרח אינו ראוי לכלב. משנה למלך הלכות שאר אבות הטומאה פרק ג הלכה יא

²¹ רמב"ם שם פרק ג הלכה יא

²² דמשמע ליה דכיון דבנוזר פ"ז איבעיא להו אם יש נצל לבהמה משמע דבעוף פשיטא ליה דאין נצל דאל"כ הכי הוה ליה למיבעי נצל בשאר ב"ח או לא. כסף משנה שם ועיין מ"מ שם

²³ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ג הלכה י

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

שהמחה את החלב כלומר את שומן העוף באור באש וגמעו, ה"ז טמא כאוכל מבשרם שהשותה בכלל אוכל²⁴, המחיה בחמה וגמעו טהור שהרי הסריחו²⁵.

א. כל הנצוק טהור חוץ מדבש הזיפים והצפיחית ... אין נצוק לאוכלין ... לית בהו רירי

הניצוק²⁶ אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה, כיצד היה מערה משקין טהורין לתוך כלי טמא, ואפילו על גבי השרץ הרי העמוד הניצוק טהור, ואם קלט מן המשקין הניגרין מן האויר הרי זה שקלט טהור, ואין צריך לומר שהמשקין שמערה מהן טהורין.

נחיל מדבש²⁷ הזיפים כלומר דבש הבא ממקום הנקרא זיף והוא עבה מאד, ודבש הצפחת כלומר דבש ממקום הנקרא צפחת²⁸, שגם הוא עבה מאד, שהניצוק שלהן חיבור, ואפילו היה מערה מצונן לצונן, מפני שיש להן ריר והרי הן נמשכין כדבק, וכשמפסיק את עירוים הרי הם חוזרים לאחוריהם לכלי שעירו ממנו²⁹, ונחשב על ידי כך כאילו הכל גוש אחד.

²⁴ בחולין דף ק"ב הקשו המחיה את החלב וגמעו אכילה כתיבה ביה והא לאו אכילה היא אמר ריש לקיש אמר קרא נפש לרבות את השותה ע"כ, וכיון שכן קשה טובא על רבינו שנתן טעם משום שהשותה בכלל אוכל דזה אינו דאילו לא הוה ריבויא דנפש לא הוה מחייב דאין שתיה בכלל אכילה, וכבר קדמני בקושיא זו הרב לח"מ ז"ל פ"א דחמץ ומצה, ותיירץ דכוונת רבינו מכה קרא עיין שם וכו' האמת דרבינו נתכוון להשמיענו הדין דלא מיבעא בדבר שדרכו בשתיה כגון יין ושמן אלא אפילו דבר שאין דרכו בכך כגון המחיה את החלב וגמעו אפ"ה בכלהו אמרינן דשתיה בכלל אכילה דכן הוא לפי האמת. מעשה רקח שם.

²⁵ ודע דכפי סברת רבינו דס"ל דאין אצל בעוף יש לדקדק בכרייתא דתני בחמה טהור והוי טעמא משום דאסרה ונפסל מאכילת הכלב למה לי משום דנפסל מאכילת הכלב ת"ל דאפילו ראוי לכלב אינו מטמא משום דהוי נצל ואין נצל בעוף. (א"ה קצת צ"ע דבתם איירי בחלב שומן העוף וודאי אינו נצל כשנמחה שהרי הומחה באור מטמא, ולהכי בעי' למימר דבחמה אינו מטמא כיון דאסרה) ונראה דס"ל לרבינו דנצל לא הוי אלא היכא דנימוח מעצמו שנרקב ונעשה כעין ליחה אך היכא דנימוח ע"י חמה אין זה קרוי נצל ומש"ה איצטריך לטעמא דכיון דאסרה אינו ראוי לכלב. משנה למלך שם פרק ג הלכה יא

²⁶ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ז הלכה א

²⁷ רמב"ם שם הלכה ד

²⁸ עיין כסף משנה שכך פי' הרמב"ם וכך הוא פי' המשניות בפ"ה מ"ט דמכשירין

²⁹ עיין תוספות יום טוב מסכת מכשירין פרק ה משנה ט שהביא פי' הר"ב כשהקלוה נפסק חוזר כו' ונמשך למעלה למשקין שבכלי. וז"ל רש"י בפ"ז דנויר חוזר ראש הנצוק ועולה לו למעלה כלפי אחוריו. וכחוזר ונוגע לעליונים דמי. ועיי"ש ברש"י מסכת שהקשה דהא ודאי שאינו חוזר אלא אותו שהוא עדיין באויר (דמה שנפל כבר למשקה שבתחתון לא יחזור שוב לאחוריו). וכן לשון רש"י שהביא התו"ט חוזר ראש הנצוק כו'. וא"כ הוא גופי' מאין יתטמא דהא העמוד עצמו ג"כ אינו חיבור קצתו לקצתו. וכ"נ להדיא מלשון הרמב"ם רפ"ז מהל' ט"א. ודלא כלשון הרע"ב והר"ש בפ"ב דטבוי"י סמ"ז שכתבו דהקלוה לבר נפסל. דו"א דאינו נפסל רק מקום מגעו בלבד וכ"מ לשון הרמב"ם שם בפ"י ובחבורו פ"ח מהל' ט"א ה"ז. וע"ק דהא ד"ז דניצוק אינו אלא בטבוי"י וכמשי"כ הא"ר בספ"ח דטהרות וכמשי"כ בס"ד בפ"ב דטבוי"י מ"ז ע"ש. וטבוי"י אינו אלא פוסל ולא מטמא אפי'

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

לפיכך כל האוכלין אין הניצוק שלהן חיבור ואפילו היה עבים הרבה כגון הגריסין והחלב המותך וכיוצא בהן, לפי שאין להן ריר, וכן שאר כל המשקין אין הניצוק שלהן חיבור אלא א"כ עירה מצונן להם.

י"א³⁰ שדבש הזיפים, כלומר דבש חשוב וטוב שהיה בימיהם, ונקרא זיפים שמתוך חשיבותו מזייפין אותו, שיכולים לערב בו כל דבר ולזייפו, ומערבין בו פסולת, ומאכל צפחת העשוי מקמח ודבש והוא רך כל כך שיכולים להציקו. דינם שהניצוק שלהם חיבור.

דף נז

ב. חלב המת שהוא שלם והתיכו טמא היה מפורד והתיכו

טהור

כזית חלב³¹ שלם שהתיכו טמא³², היה מפורד והתיכו טהור, שחיבור בידי אדם אינו חיבור.

ג. ועל מלא תרווד רקב ... מלא חפניו

מת³³ שידוע שכולו שלם³⁴ שהרקיבו עצמותיו בקבר ונעשו רקב, מלא חפנים מאותו רקב מטמא במשא ובאהל כמת³⁵, ואם הוא נזיר מגלה עליו³⁶, ואינו מטמא במגע לפי שאי אפשר ליגע בכולו שהרי אינו גוף אחד³⁷, ואפילו

משקה. וכן לשון הרע"ב במשנה דלקמן גבי מצונן לחם שכ' שהתחתון כו' ומטמאו. וביותר לשון הרמב"ם בחבורו שמביא שם התוי"ט שכתב ומטמא הכלי תמוהים כיון דאיירי בטבו"י. ולענין פי' משנתינו נלע"ד הדעתם כיון דסולדת לאחריה השיבי חבור דהוה כאלו כולו גוש אחד וכ"נ מדברי התוס' בנזיר. כך פי' הר"ש הרא"ש והר"ב שם במשנה.

³¹ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ד הלכה ו

³² בגמ' אמרינן אי סלקא דעתך אין ניצוק לאוכלין... הכא במאי עסקינן כגון דבהדי דמרתח ליה סליק עמודא דנורא לפומיה דמנא וקרש. דאיתיה כולה גבי הדדי ע"כ. וצ"ע דרבינו ז"ל פסק לעיל כל האוכלין אין הניצוק שלהן חבור. ולמה סתם בכאן וצ"ע"ג. שהם וישפה שם.

³³ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ב הלכה יא

³⁴ ולהלן דף נא. יבואר שאין רקב המת מטמא עד שיקבר ערום בארון של שיש ויהיה כלו שלם, חסר ממנו אבר או שנקבר בכסותו או בארון של עץ או בשל מתכת אין לו רקב, ולא אמרו רקב אלא למת בלבד להוציא חרוג שהרי חסר דמו.

³⁵ ואפילו באהל אם הרקב מפורד באופן שאין כל גופו מאהיל כאחת ג"כ אינו מטמא.

³⁶ רמב"ם הלכות נזירות פרק ז הלכה ב ה

³⁷ שכל פירור הוא בפני עצמו ואינו מדובק זל"ז ומטמא במשא ובאהל אבל לא במגע שהרי א"א ליגע בכולו כאחת שהרי אינו גוף אחד, ושיגע במקצתו ואח"כ במקצת אחרת אין מצטרפין הנגיעות זל"ז דאין נוגע וחוזר

הלכות הדרף היומי

מסנת נזיר

גבלו במים אינו חבור. ואם חסר כל שהוא ממלא חפניו טהור³⁸. ורקב בשר אינו רקב³⁹.

ונוגע [חולין קכ"ד: לר"י]. אבל במשא הא נושא כולו כאחד וזה אינו בכלל כל שאינו בא לכלל מנע אינו בא לכלל משא, דזהו רק במקום שא"א ליגע כלל כמו בקולית סתומה שם אבל הכא הא אפשר ליגע, ובאהל ג"כ יכול להאחיל על כולו כאחת. ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת מת סימן ז סעיף יז – יח
³⁸ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ג הלכה טו
³⁹ ירו' נזיר פ"ז ה"ב אין רקב לבשר יש רקב לעצמות. קרית מלך שם.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>